

# נר לשולחן שבת

## ערב ר"ה תשע"ט

גליון 620



לקוראי העלון היקרים  
כתיבה והתימה טובה!  
שתוכו לשנים בריאות וטובות!  
כלשונו של מרן הגרש"ז אויערבאך

אמר הגה"צ רבי שלמה וולבה: 'מאד צריכים להזהר בימים אלו שמרוב מתח לא נבוא לידי כעס! וסיפר: 'אני הייתי בישיבת מיר, באכסניא אצל זוג זקנים. הגיע ראש חודש אלול, הזקן הלך ובדק את הציציות והתפילין שלו. הוריד את המזוזות ובדק אותן. ממש התביישתי שבעל הבית הזה מרגיש "אלול" ואני לא... באחד מימי החודש נכנסה אשתו לבית, חזרה מקניות בשוק, שאל אותה מה קנתה ובאיזה מחיר. ענתה לו. החל לגעור בה: "הרי שילמת עשרים אגורות לקילוגרם יותר מהמחיר..." שעה שלימה צעק על כך שהעזה להוציא סכום כזה "איזו פשיעה, איזו רשלנות..." האישה קיבלה מזה כאב ראש והלכה לשכב. מרוב צער התפוצץ לה וריד בראש והיא נפטרה!  
מרוב עצבנות מחמת ימי האלול נוצר אצלו מתח כזה, שהתפרץ על דבר כל כך קטן ויצאה כזו תקלה!

גם אצלנו יכול להיות שדווקא בימים הקדושים נעשה ענין בין אדם לחברו יותר גרוע:

למשל, אחד עומד ומתפלל שמונה עשרה בראש השנה, וחברו מתפלל לידי קצת בקול רם. הוא חושב כל הזמן "למה הוא מפריע לתפילה שלי?!" כל התפילה הוא רק מחכה ל"עושה שלום", כדי שיוכל לגעור בחברו על זה שהפריע לו בתפילתו. הרי שעל קפיא קטנה הבאה ממתח אפשר להפסיד תפילות שלימות וחשובות!

(אבני שלמה)



ידוע המעשה בחסיד אחד, שנתן דינר לעני בערב ראש השנה והקניטתו אשתו, והלך ולן בבית הקברות.

ביאר רבינו רבי ישראל סלנטר, שלא בכדי הלך אותו חסיד ללון בבית הקברות. מלשון הגמרא "והקניטתו אשתו", למדנו שהיה מתפעל ממה שהרגיזה אותו, ומתוך כך בא לידי הקפדה ואולי גם כעס. היה בזה חסרון במידת הענווה, שעניינה שלא להקפיד כלל על שום דבר קינטור.

במסכת אבות (ד' ד) למדנו "מאד מאד הוי שפל רוח, שתקוות אנוש רימה". הרי לנו שהדרך לקניית מידת הענווה היא התבוננות באחרית האדם. מכיון שהמעשה הזה ארע בערב ראש השנה, רצה אותו חסיד לתקן עצמו עוד באותו לילה, בטרם יקום ליום הדין, לכן נקט באמצעים החזקים ביותר, הלך ולן בבית הקברות, שהוא המקום המתאים ביותר להתבונן "בתקוות אנוש רימה!"

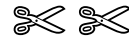
(אור ישראל" הובא בספר הנפלא "מתיקות המועדים" ר"ה ויוהכ"פ)

"והמנהג להתיר נדרים בערב ראש השנה". (מט"א א"ח תקפ"א מ"ט)

מעשה שלא היה... ביהודי שרצה לעלות לארץ ישראל. הימים היו ימי המנדט. האנגלים ברשותם סגרו את שערי הארץ ולא נתנו ליהודים להכנס לארץ רק עם סרטיפיקט. השתדל היהודי להשיג רשיון, אך לא הצליח.

אמרו לו, כי לרבנים קל יותר לקבל סרטיפיקט. השתדל האיש בממונו ואחד הרבנים נתן לו מכתב המלצה - 'סמיכה'. הדבר אכן עזר לו והיהודי קיבל סרטיפיקט ועלה לארץ ישראל. בכתב ההמלצה היה כתוב בשבחו שהוא "כיהן כאחד מדייני דהנ"ד".

בארץ ישראל השתדל והתקבל כרב. תמיד היה חותם "לשעבר מדייני דהנ"ד". לא הבינו מה פשר אותו דהנ"ד... כאשר החליטו לברר על טיבו, חקרו ודרשו ונתברר הענין: החתימה הינה ראשי תיבות "ד"ין התרת נדרים"... (נ"ג עפ"י "הפוסק" - יש"כ לידידי הרה"ג י"ו)



מתירי הנדר יכולים להיות קרובים לנודר וכן זה לזה. (יו"ד רכ"ח ג) אבל הבעל אינו מצטרף להתיר נדרי אשתו.

נוהגים שהמתירים יושבים והנודר עומד בעת ההתרה. (ש"ך רכ"ח ט) אין הנודר יכול לעשות שליח להתרת נדרו, צריך הוא לבוא בעצמו. (רכ"ח ט"ז) אבל אישה עושה את בעלה שליח. (רל"ד נ"ו עיי"ש) יש נוהגים בערב ראש השנה, לכלול את הנשים בהתרת נדרים. ואמר הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר שלא שמענו אצלנו מי שנוהג כן. (קובץ מבית לוי" תשרי עמ' ח" וכן הבאנו בזמנו שהורה מרן הגרש"ז אויערבאך)



ערב ר"ה יתענו היחידים וירבו תשובה לבער השאור שבעיסה, כפי שעושים בערב פסח בפועל, כי אין ביעור חמץ אלא שריפה, כן ישרוף השחת ויכלה הפשע והחטא על ידי אש וחום התענית. וממידת טובו יתברך שמקבל השבים עד היום הזה, שהוא האחרון בשנה, עד שיביאהו למשפט למחרת. (רבי זוד זכות - "זכר דוד")



ה"שר שלום" מבעלו היה אומר: בתפילת מנחה, בערב ראש השנה אנו אומרים "ברך עלינו ה' אלוקינו את השנה הזאת..." זהו סימן שישועת ה' כהרף עין, שאף ברגעים האחרונים של השנה עדיין אנו מצפים לישועה - ברך את השנה הזאת! (ס"ח)



**שנה טובה - הגאון רבי יחזקאל אברמסקי** - מאד מעניין שהרב שלח לילדיו לפני ראש השנה תשי"ט את תמונתו כשהוא יושב בביתו. עליה כתב בזה הלשון: "בברכת שנת חיים ובריאות הגוף, וכל טוב ורוב נחת - הוריתם יחזקאל ושושנה..." (ליקוטי צבי"ר תשרי תשע"ז)



### "יהי רצון שנהיה לראש ולא לזנב"

הרה"צ רבי אליעזר מדז'יקוב תמה, האם לא מצאנו לנו זמן אחר לחפש שררה וגדולה חוץ מהלילה הקדוש הזה, ליל ראש השנה?! אלא התירוץ הוא, ברור שאין מדובר בשררה או ברצון להתגדל בעיני הבריות, אלא שזוכה לגדול בתורה ובמידות, לעשות רצונו של ה' יתברך בכל היכולת - אנו מבקשים להיות 'לראש', ראשי תיבות: לעשות רצון אבינו שבשמים! (מתיקות המועדים ר"ה ויוהכ"פ)



בעיצומה של סעודת ליל ראש השנה בישיבת "באר יעקב" נכנס ראש הישיבה, הגאון רבי משה שמואל שפירא לחדר האוכל, החל עובר בין השולחנות. רחש של התרגשות עבר בין הבחורים. כאשר עצר רבי משה שמואל ליד מקומו של אחד הבחורים, היישיר אליו מבט ואמר לו: "ותזכה לתורה..."

מנהג היה לו לראש הישיבה לברך בלשון זו: "לשנה טובה תכתב ותחתם ותזכה לתורה!" והנה בעת שעברו הבחורים להתברך, אצל תלמיד זה לא הספיק לומר "ותזכה לתורה" וכבר חלף ועבר לו, לכן הגיע במיוחד לחדר האוכל כדי להשלים ברכתו... (שם)



**המשגיח, הגה"צ רבי שלמה וולבה היה אומר:** 'אם במאכלי ראש השנה יש "סימנא מילתא" לאכול דברים מתוקים דווקא ולא לאכול דברים חמוצים. בדיבור ובמעשה על אחת כמה וכמה, לכן כל ההנהגה בראש השנה צריכה להיות מתוקה!' (מ"ה)



### מלכויות

רבי אהרן הגדול מקרלין, כשאמר "המלך" נפל מתעלף. הסביר כי באמירת "המלך" נזכר בדברי הגמרא (גיטין נז.) "אם מלך אני, עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי" - כביכול, גם הקב"ה שואל: אם הינך יודע כי אני המלך, היכן היית עד עכשיו... (שיח הפרשה)



### זכרונות

בראש השנה שנת תש"א, יצא ה"בית ישראל" לבית המדרש לאחר הסעודה, ואמר, כי עתה בסעודת החג אמר הרבי ה"אמרי אמת" פירוש על מה שהתפללנו בתפילת מוסף.

מדוע זכר ה' את נח? כי נח אחז עצמו שפל, הרגיש עצמו שווה לבהמות ולחיות, וזהו מה שכתוב "ויזכור אלוקים את נח - ואת כל הבהמה אשר איתו", שהרגיש עצמו באותה דרגה כמוהם ולכן ה' זכר אותו! (שם)



### שופרות

הרבי מקוצק כיבד את תלמידו, הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגוסטינין, שיהיה "בעל תוקע" אצלו בראש השנה. רבי יחיאל מאיר תקע ובקושי רב עלו בידו תקיעות שקטות וחלושות... לאחר התפילה אמר הרבי: "ובשופר גדול יתקע" - אם אדם 'גדול' תוקע בשופר, אף אם "קול דממה דקה ישמע" שהתקיעות חלושות, בכל זאת "ומלאכים יחפזו וחיל ורעדה יאחזו!"

בבית המדרש בגור תקע הרה"ק רבי משה בצלאל אתר ה"ד. פעם כשתקע תקיעות חלושות אמר אחיו, ה"אמרי אמת" את הורט הנזכר בשם הרבי מקוצק. (שם)



ידוע חלומו של רבי יחזקאל בן זכאי במוצאי ראש השנה או במוצאי יום כיפור. (ב"ב.)  
חידה: על מה כדאי לנו לחלום בראש השנה...

**תשובה:** "הרואה עז בחלומו, שנה מתברכת לו. עינים, שנים מתברכות לזו" (ברכות נז.) פירוש, שכל התועלת שיש לאדם מעז באה אליו בלי עמל, חלב, צמר, לרמוז שהשנה תתברך לו מעצמה, בלי טורח ועמל. (לשמוע לימודים)

ביום הראשון של ראש השנה תשס"ד, באמצע תפילת מוסף אחרי "ונתנה תוקף" הרגיש הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין חולשה גדולה. הוא רמז לעומדים לידו שמבקש שיחליפו אותו ולהביא לו מים. אך הם לא הבינו את רמזו, את בקשתו... הוא התגבר על חולשתו והמשיך בתפילתו. לאחר התפילה הלך לבית החולים "ביקור חולים". שם התברר שעבר התקף לב. אחרי שרבי שמואל יעקב החלים, שאלוהו תלמידו, איך הצליח לגמור את התפילה?! וענה שהרגיש התעלות מעל לכוחות הגוף והתפלל בכוחות חדשים.

למקורביו גילה את הסיבה להתקף. לפני ראש השנה הוא שמע על אחד ממכריו בארה"ב ששיכל את ילדו הקטן בתאונת דרכים. כשהגיע ל"מי יחיה ומי ימות" ראה את הילד מול עיניו, לבו הרחום לא היה יכול לשאת זאת והוא קרס! ("מוסף יתד" ר"ה תשע"ח)



**עצה נוספת - סגולה לזכות בדין היא להיות רחמן! היסוד לכל תפילותינו לפני ה' הוא בקשת רחמים - "רחמנו כרחם אב על בנים".** עלינו להתאזר במידת הרחמים האחד כלפי חברו ולהרבות במעשים טובים עם הבריות, אז אפשר לקוות שגם ה' יתנהג עמנו ברחמים, שכך היא מידתו - "כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים". (מין הגאון רבי חיים שמואלבין - "שיחות מוסר" תשל"ג כ"ח ועיי"ש)

פעם בראש השנה לאחר קריאת התורה ציווה מרן ה"חזון איש" לתקוע מיד, בלי לעשות הפסקה שהייתה נהוגה כרגיל בבית מדרשו, וגם לא לומר את הפרק "למנצח" אותו אומרים שבע פעמים, רק לברך ולתקוע ללא כל שהיות. הציבור השתומם על זה מבלי דעת מה קרה.

אחר כך התברר שרבינו שמעו צעיר אחד מבין המתפללים אומר לאביו: "אבא, הלא אתה כה חלש, אולי תטעם דבר מה לפני התקיעות?" ואביו גער בו: "אל תוסף דבר אלי כדבר הזה, מעודי לא אכלתי לפני התקיעות!" לכן ציווה ה"חזון איש" לתקוע מיד, כי היה חבל על כל רגע... (במחיצתו של רבינו - "שערי אהרן" ח"ו)



### מתוך רשימה בכתב ידו של הגה"צ רבי אריה לוי

**'כל השופרות כשרים חוץ משל פרה, מפני שאין קטיגור נעשה סניגור, וכיון דלזכרון אתי כלפנים דמי!'** (ר"ה כו.)

דבר זה תמוה עד מאד, איך יתכן ששופר של פרה פסול, שהוא קטיגור, כיון שלפני אלפי שנים נעשה עגל הזהב בצורה זו, ואילו אנו שבכל השנה מדברים לשון הרע ודברים בטלים, איך נוכל אם כך להתפלל בפניו, הלא 'אין קטיגור נעשה סניגור'!?

הרי גם באדם נפסק 'אין קטיגור נעשה סניגור', בכהן שהרג את הנפש, שלא ישא כפיו!?

**תירץ רבי אריה תירוצו נפלא:** על ידי שאנו מהרהרים בתשובה כבר אנו נחשבים ברירה חדשה ושינוי גמור, ושוב אין לפסול אותו משום 'אין קטיגור נעשה סניגור'... כיון דשוברים את ליבנו ונשתנו מעשינו - כמובא, ששינוי השם קורע גזר דינו של אדם! כפי שאת דם הפר אפשר להכניס לפני ולפנים, ואין בזה משום 'אין קטיגור', משום שנשתנה מצורתו המקורית.

זהו מה שאמרו חז"ל "כמה גדולים נמוכי רוח לפני ה'", ולא עוד אלא שאין תפילתו נמאסת, שנאמר "זבחי אלקים רוח נשברה". ("שמחת שלמה" שופטים ועיי"ש אריכות. למשל, מדוע קין פרה פסול והלא הוא שינוי! ועוד)



### "נרעש ונפחד"

בימים הנוראים, כשהיה הגה"צ רבי אליהו לאפיאן עובר לפני העמוד, לא היה אומר את התפילה לחזן "הנני העני ממעש" המודפסת במחזורים. התבטא: "איך אני יכול לומר "נרעש ונפחד מפחד יושב תהילות ישראל" - הלא אין זו אמת, וכתוב "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני!"

פעם הסביר שבתפילת ראש השנה אנו אומרים "כי אתה אלקים אמת ודברך אמת", פירוש הדברים: 'שפת שמים היא אמת', אם חלילה האדם אינו מדבר אמת, אין שומעים לו כלל, שם למעלה בשמים אין שפה אחרת זולת אמת! (מתיקות המועדים ר"ה ויוהכ"פ)